

November 2001

Hyperpigmentatie tijdens het gebruik van SSRI's

Inleiding

Tot 1 november 2001 werden bij de stichting Lareb zeven meldingen ontvangen betreffende het optreden van hyperpigmentatie tijdens het gebruik van SSRI's. In totaal werden gedurende deze periode werden 1602 meldingen ontvangen die betrekking hadden op deze groep stoffen.

Meldingen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de meldingen bij de stichting Lareb.

Geslacht, leeftijd	Medicatie	Comedicatie	Bijwerking	Latentietijd
M;50	fluvoxamine 50 mg 1dd1	Geen	Pigmentvlekken op de huid	1 week
V;40	fluoxetine 20 mg 1dd2	lithium carbonaat, pindolol, ethinylestradiol/ levonorgestrol (langdurig), lormetazepam	Vage pigmentatie op aangezicht en benen	4 maanden
M;21	sertraline 50 mg 1d1	penfluridol, biperideen oxazepam lormetazepam promethazine	Pigmentatievlekken gezicht, wangen en neus	4 maanden
V;28	citalopram	rizatriptan ethinylestradiol/ levonorgestrol (langdurig)	Pigmentvlekken na zonnen	4 maanden
V;56	fluoxetine 20 mg 1d1	lormetazepam	Huiduitslag met blijvende pigmentvlekken	direct na start
V;21	paroxetine 20 mg 1d1	ethinylestradiol/ levonorgestrol (langdurig)	Atypische pigmentatievlekken	1 maand na aanvang
V;33	paroxetine 20 mg 1d1	paracetamol	Bruine streep langs Liprand	Onbekend

Geneesmiddelen kunnen op verschillende wijzen tot hyperpigmentatie leiden. Het geneesmiddel zelf kan een directe invloed hebben op de kleur van de huid, maar ook kan sprake zijn van een verandering in de melanine pigmentatie. De aard van de pigmentatiestoornissen die in samenhang met SSRI-gebruik gemeld zijn, suggereren een verstoring van de melanine-pigmentatie: de pigmentatie lijkt vooral in het aangezicht gelokaliseerd te zijn, en doet in enkele casus aan een chloasma denken. Opvallend is verder dat alle zeven meldingen in de lente of zomer zijn gedaan.

Overige gegevens

Literatuur

In de literatuur is tot op heden geen melding gemaakt van het mogelijk optreden van hyperpigmentatie tijdens het gebruik van SSRI's. Deze stoffen zijn wel in verband gebracht met het optreden van rash. Daarnaast zijn in samenhang met het gebruik van fluoxetine fotosensitiviteitsreacties gerapporteerd[2].

Databanken

Bij de databank van de WHO waren tot 15 oktober 2001 slechts 31 van hyperpigmentatie op meer dan 200.000 meldingen op SSRI's geregistreerd. Het relatieve aandeel van meldingen van hyperpigmentatie bij SSRI's bij de stichting Lareb is dus groter (7 op 1602).

Mechanisme

Hyperpigmentatie kan onder andere worden veroorzaakt door een verhoging van het α -MSH. Dit hormoon wordt gevormd uit het pro-hormoon POMC, dat op zijn beurt gereguleerd wordt door dopamine en serotonine [3]. De precieze rol van serotonine in de hypofyse is echter nog niet opgehelderd. Mogelijk zou verhoging van het serotonine door het gebruik van SSRI's een verhoging van de secretie van α -MSH tot gevolg kunnen hebben. Dierexperimenteel onderzoek liet zien dat directe activering van de 5-HT receptoren met de serotonine agonist MK-212 een toename in de secretie van het α -MSH gaf. Toediening van fluoxetine daarentegen had geen invloed op de α -MSH secretie[4].

Beschouwing en conclusie

Meldingen aan de Stichting Lareb suggereren een mogelijk verband tussen het gebruik van serotonine heropname remmers en het optreden van hyperpigmentatie. Deze mogelijke associatie is niet beschreven in de literatuur.

Referenties

1. citalopram, fluoxetine, paroxetine, sertraline en venlafaxine. 1B-teksten 2001.
2. Borg S, Ohman I. Dukes MNG, Aronson JK, editors. Meyler's Side Effects of Drugs. Amsterdam: Elsevier; 2000; 2, Antidepressant drugs. p. 33-85.
3. Reichlin S, Wilson JD, Foster DW, Kronenberg HM, Larsen PR, editors. Williams Textbook of Endocrinology. 9 ed. Philadelphia: W.B. Saunders Company; 1998; 8, Neuroendocrinology. p. 165 -248.
4. Carr JA, Saland LC, Samora A, Benavidez S, Krobert K. In vivo effects of serotonergic agents on alpha melanocyte-stimulating hormone secretion. Neuroendocrinology 1991;54(6):616-22.

